

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

Stopień dopuszczający Uczeń:	Stopień dostateczny Uczeń:	Stopień dobry Uczeń:	Stopień bardzo dobry Uczeń:	Stopień celujący Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę, - wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie, - wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne, - wymienia najważniejsze potrzeby człowieka, - wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa, - wie, czym są zbiorowości społeczne, - wie, czym są normy grupowe, - wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina, - potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny, - potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie zasady komunikowania się i je stosuje, - potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych, - wyjaśnia pojęcie socjalizacja, - wie, czym są: interakcja i więzi społeczne, - wie, czym są grupy społeczne, - dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe, - wskazuje przyczyny powstawania konfliktów, - opisuje rodzinę jako grupę społeczną, - wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych, - zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, - rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia elementy osobowości człowieka, - zna znaczenie słowa asertywność, - wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić, - charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady, - wymienia różne rodzaje więzi społecznych, - wie, jaką funkcję pełnią role społeczne, - zna sposoby rozwiązywania konfliktów, - wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis, - potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę, - zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci, - umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa, - potrafi zaplanować i rozpisać zrównoważony budżet, 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi, - potrafi wskazać zachowania asertywne, - wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji, - charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych, - potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne, - charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne, - potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym, - charakteryzuje różne sposoby podejmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony, - wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów, - wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę, - analizuje wartości ważne dla rodziny, - opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci, - zna współczesne typy rodziny, - przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu, 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się, - potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację, - opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych, - opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć, - charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy, - określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne, - wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu, - analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci, - wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej, - rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego,
<ul style="list-style-type: none"> - potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, - opisuje życie społeczności szkolnej, - zna prawa i obowiązki ucznia, - rozpoznaje przypadki 	<ul style="list-style-type: none"> - zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego, - wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny, - zna prawa i obowiązki 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów, - podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego, - potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła, - opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji, - charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego, - podaje, jaką rolę w 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia znaczenie samorządności w państwie, - wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

<p>łamania praw ucznia w swoim otoczeniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych, - wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region, - znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu, - wie jak tworzony jest budżet gminy, - wymienia problemy społeczności lokalnej, 	<p>pracowników szkoły,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia, - zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe, - wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną, - wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli, - wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych, - wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie, - wie, czym jest kapitał społeczny, - wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin 	<p>wynikają prawa ucznia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa, - potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej, - rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników, - umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej, - wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka, - wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych, - wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych, - podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym, - próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych, - potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski. 	<p>życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego, - wskazuje i opisuje źródła praw ucznia, - potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych, - potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane, - przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone, - rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym, - rozumie, czym jest wolontariat i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej, - charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną, - opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu, - wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy, - przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd, - potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego, - wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny, - opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych, - wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej, - próbuje wskazać sposoby ich 	<p>procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują, - rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej, - zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka, - opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne, - wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej, - przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi, - przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminny, - znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie, - wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych,
--	--	--	---	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

			rozwiązania,	– przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin, – zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego,
<ul style="list-style-type: none"> – potrafi określić czas, kiedy ukształtowały się współczesne narody, – podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi, – odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych, – wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem, – wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>, – wymienia i opisuje polskie symbole narodowe, – wymienia cnoty obywatelskie, – opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie czym różni się narodowość od obywatelstwa, – potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce, – wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce, – wyjaśnia, co to jest Polonia, – podaje przekłady zachowań patriotycznych, – opisuje cechy dobrego obywatela, – wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>, – przedstawia prawa przysługujące mniejszościom, – wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem, – odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich, – wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki narodotwórcze. – potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową, – charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce, – określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce, – wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa, – przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie, – wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm, – wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią, – określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym, – wymienia umiejętności społeczne, – wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego, – opisuje aktywność społeczną Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę współczesnych narodów, – wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce, – potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji, – wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym, – wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa, – opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną, – opisuje genezę polskich symboli narodowych, – wymienia czynniki, które łączy ludzi z ojczyzną, – wymienia różne wzorce działań obywatelskich, – opisuje różne formy aktywności społecznej, – opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie,

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym jest państwo - zna najważniejsze cechy państwa, - potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji, - wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska), - wie, czym jest konstytucjonalizm, - wie, czym jest preambuła, - wie czym jest zasada pluralizmu politycznego, - potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną, - wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej, - wymienia cechy demokratycznych wyborów, - wie, czym jest republikańska forma rządów, - potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą, - wyjaśnia zasadę państwa prawa, - przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe funkcje państwa, - wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa, - wymienia najważniejsze zasady demokracji, - wie, czym jest referendum, - potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum, - wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji, - wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny, - potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny, - wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej, - wie, czym jest czynne i biernie prawo wyborcze, - potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu, - wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie, - odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich, - zna strukturę sądownictwa powszechnego, - wie w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy, 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania, - wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy, - wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji, - potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe, - wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>, - wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu, - potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu, - podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i Wiceprezesów Rady Ministrów, - wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich, - podaje przykłady kompetencji prezydenta, - wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności, 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje elementy tworzące państwa - opisuje najważniejsze cechy państwa - opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad - potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji - podaje zasady organizacji referendum - charakteryzuje szczególne cechy konstytucji - analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości, do których się odwołuje, - podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny, - wymienia funkcje partii politycznych, - potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi, - wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych, - wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej, - opisuje cechy demokratycznych wyborów, - opisuje wskazaną funkcję parlamentu, - odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów, - wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP, - wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd, 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje funkcje państwa, - opisuje zadania, które powinno realizować państwo, - opisuje zasady demokratyczne, - wymienia ważne referenda krajowe i lokalne, - przedstawia historię konstytucjonalizmu, - potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie, - opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego, - ocenia różne systemy polityczne, - wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi, - potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone, - opisuje, jak działa polski parlament, - wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP, - podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta, - potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta, - potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny, - podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa, wyjaśnia
--	---	--	--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

			<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>, – przedstawia kompetencje Rady Ministrów, – wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały, 	<p>najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości,
<ul style="list-style-type: none"> – wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej, – wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej, – znajduje informacje o zyciorysie politycznym Ojców Europy, – potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE, – wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych, – wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego, – wymienia ogólne cele UE, – wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych, – wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa należące do NATO, – przedstawia działalność Polski w ONZ, unii europejskiej i NATO, – potrafi wymienić państwa członkowskie UE, – wymienia najważniejsze instytucje UE, – wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej, – wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata, – wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność, współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia, – określa okoliczności powstania ONZ i NATO, – opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ, – wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili, – wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. – opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. – opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. – podaje przykłady programów finansowanych z UE, – charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata, – znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie, – charakteryzuje problemy związane ze 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO, – wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ, – na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku, – zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE, – potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych, – opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich, – opisuje globalizację w różnych aspektach, – przedstawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata,

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

			<p>środowiskiem naturalnym i chorobami,</p> <p>– opisuje zjawisko terroryzmu,</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka, – uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne, – wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób, – wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób, – wymienia różne systemy ochrony praw człowieka – zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych, – wie, na czym polega przymus bezpośredni, – opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza, – wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła ludzkiej godności, – wymienia najważniejsze cechy praw człowieka, – wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>, – wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>, – wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich, – podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego, – wymienia podstawowe rodzaje przemocy, – potrafi wymienić różne typy przestępstw, – wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy praw człowieka, – wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka, – wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>, – wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji, – wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym, – wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji, – wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym, – wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce, – wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka, – wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci, – opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka, – wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka, – charakteryzuje pojęcie godności, różniąc godność osobową człowieka od godności osobistej, – na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści, – wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami, – potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo, – wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami, – potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. – opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich, – opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka, – opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>, – podaje przykłady naruszenia praw dziecka, – podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień, – wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią, – wymienia środki, które może zastosować sąd 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka, – wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka, – potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>, – wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza, – potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>, – wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza, – potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO, – wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka, – wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym, – potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą,

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII

			wobec nieletniego,	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku, – wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić,
<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym są środki masowego przekazu, – wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji, – odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je, – wymienia najważniejsze funkcje reklamy, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne, – wyjaśnia pojęcia: społeczeństwo informacyjne i globalna wioska, – wie, dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego, – wie, czym jest reklama społeczna, – odszukuje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje mediów, – wyjaśnia pojęcie czwartej władzy, – wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych, – odróżnia fakty od komentarzy, – wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach, – wie, na czym polega znaczenie badań opinii publicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje różne rodzaje mediów, – wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą, – uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy, – wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci, – wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej, – krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy, – odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje różne funkcje mediów, – opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie, – wyjaśnia pojęcie public relations, – opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji, – wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami, – przedstawia krótko dzieje reklamy, – wymienia i analizuje różne reklamy społeczne,
<ul style="list-style-type: none"> - wie czym jest cyberprzestrzeń, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni, -wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni, -zna zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem, 	<ul style="list-style-type: none"> -potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji,